

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації

проф. Гаврилук С. В.

Протокол № 2 від 16.10.2019 р.

ОСНОВИ КОРЕКЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ЛОГОПЕДІЇ

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта»

Програма навчальної дисципліни «Основи корекційної педагогіки та логопедії»
для студентів галузі знань 01 Освіта, спеціальності 012 «Дошкільна освіта», освітньо-
професійної програми «Дошкільна освіта». 2019р. – 11 с.

Розробник: Брушневська І.М., старший викладач, кандидат педагогічних наук

Рецензент: Кузава І.Б., доктор педагогічних наук, професор

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол № 1 від 11 вересня 2019 р.

Завідувач кафедри:

(Кузава І.Б.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи

Протокол № 1 від 18 вересня 2019 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету педагогічної освіти
та соціальної роботи

(Антонюк В.З.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 5	<i>01 Освіта</i>	нормативна
Модулів 2	<i>012 Дошкільна освіта</i>	Рік підготовки 3
Змістових модулів 1		Семестр 6
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 28 год.
Загальна кількість годин 150		Практичні 26 год.
Аудиторних - 54 год.	<i>бакалавр</i>	Самостійна робота 86 год.
		Консультації – 9 год.
		Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Програма з навчальної дисципліни «Основи корекційної педагогіки та логопедії» є нормативним документом Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти на основі освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Педагогічна освіта, напряму підготовки 012 «Дошкільна освіта» денної форми навчання. Навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач першого (бакалаврського) рівня відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Основи корекційної педагогіки та логопедії».

Викладання курсу «Основи корекційної педагогіки та логопедії» будується на основі тісного зв'язку теорії та практики: на навчанні студентів вмінню спостерігати та аналізувати різні види порушень психофізичного розвитку, виявляти наявні труднощі у навчанні та вихованні, знаходити способи їх корекції та компенсації.

Мета вивчення курсу полягає у засвоєнні методології та методів спеціального підходу до педагогічних фактів і явищ, оволодіння фактичним матеріалом, донесення відомостей про своєрідність розвитку мовлення у дітей, про специфіку їх навчання та виховання, формування вміння характеризувати основні напрямки корекційної роботи з означеною категорією дітей.

Предметом курсу «Основи корекційної педагогіки та логопедії» є вивчення розвитку, навчання, виховання дітей з особливими освітніми проблемами та пристосування їх до життя у навколишньому середовищі.

Об'єктом курсу є - основи дефектологічних знань.

Методологія курсу ґрунтується на принципах системності; науковості, діяльнісно-творчого підходу до професійної підготовки педагогічних кадрів в галузі дошкільної та початкової освіти. Важливе значення має взаємозв'язок теоретичних знань та практичних умінь і навичок, які отримують студенти на лекціях, практичних заняттях, в процесі самостійної роботи, а також при перевірці глибини і міцності знань під час іспиту.

Наукову основу дисципліни складають теоретичні розробки видатних педагогів – корекційних педагогів та корекційних психологів, а також провідних сучасних вчених у галузі спеціальної освіти

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- закономірності психофізичного розвитку дитини;
- складові поняття «дитина з особливими освітніми потребами»;
- характеристика різних видів порушень психофізичного розвитку, їх причини та особливості прояву;
- складність структури та особливості процесу аномального розвитку;
- диференціація різних видів порушень психофізичного розвитку;
- визначення корекційних та компенсаторних можливостей аномального розвитку.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Загальні питання дефектології. Психолого-педагогічна характеристика дітей з вадами психофізичного розвитку та система організації спеціальної роботи з ними.

Змістовий модуль 2. Загальні питання логопедії як науки про вади мовлення та шляхи їх подолання і попередження.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин, відведених на:					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ. заняття	Сам. роб.	Конс.з дисц.	
1	2	3	4	5	6	
Змістовий модуль 1						

Загальні питання дефектології. Психолого-педагогічна характеристика дітей з вадами психофізичного розвитку та система організації спеціальної роботи з ними						
Тема 1. Предмет та завдання дефектології. Закономірності психічного розвитку дитини в нормі і патології.	19	2	2	15		
Тема 2. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з вадами інтелекту (олігофренія).	22	2	2	15	3	
Тема 3. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із затримками психічного розвитку.	22	2	2	15	3	
Тема 4. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з вадами аналізаторів.	19	2	2	15		
Тема 5. Особливості розвитку, навчання та виховання діти з вадами рухової сфери.	4	2	2			
Тема 6. Особливості розвитку, навчання та виховання діти з вадами емоційно-вольової сфери.	4	2	2			
Змістовий модуль 2.						
Загальні питання логопедії як науки про вади мовлення та шляхи їх подолання і попередження						
Тема 7. Предмет та завдання логопедії.	17	2	2	13		
Тема 8. Причини мовленнєвих розладів.	17	2	2	13		
Тема 9. Вади усного мовлення.	4	2	2			
Тема 10. Анатомо- фізіологічні основи сприймання та вимови звуків.	2	2				
Тема 11. Фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення дітей. Вади звуковимови у дітей.	5	2	2		1	
Тема 12. Загальний недорозвиток мовлення дітей.	7	2	2		3	
Тема 13. Заїкання у дітей дошкільного віку.	4	2	2			
Тема 14. Тяжкі порушення мовлення дітей (алалія, афазія).	4	2	2			

Усього годин	150	28	26	86	10	
--------------	-----	----	----	----	----	--

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<p>ТЕМА. <i>Предмет та завдання дефектології. Закономірності психічного розвитку дитини в нормі і патології</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Своєрідність розвитку дитини, що має фізичні або психічні вади. 2. Сутність поняття “компенсація”. У чому полягають вищі стадії компенсаторного процесу. Чинники, що мають вплив на цей процес. 3. Суспільне та сімейне виховання дітей з особливими освітніми потребами. 4. Міжнародні правові норми про права дітей-інвалідів. 	14 год.
2	<p>ТЕМА. <i>Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з вадами інтелекту (олігофренія)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розумова відсталість ускладненої форми. 2. Реабілітація розумово відсталих дітей в сучасних умовах. 3. Корекційна робота з дітьми, що мають помірну розумову відсталість. 	15 год.
3	<p>ТЕМА. <i>Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із затримками психічного розвитку</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психолого-педагогічна діагностика затримки психічного розвитку. 2. Диференційна діагностика затримки психічного розвитку і педагогічної занедбаності. 3. Шляхи корекційної роботи з дітьми із ЗПР. 	15 год.
4	<p>ТЕМА. <i>Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з вадами аналізаторів</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заходи з корекції вад слуху у дітей. 2. Роль зниження слуху в процесі розвитку мовлення у дітей. 3. Здатність зорового сприймання у дітей сліпих та слабозорих. 4. Особливості мовлення дітей з вадами зору. 	14 год.
5	<p>ТЕМА. <i>Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з вадами емоційно-вольової сфери</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Корекційна робота з дітьми, що мають конфліктні переживання. 2. Корекційна робота з дітьми, що мають реактивні стани. 3. Слабоумство при шизофренії. 	14 год.
6	ТЕМА. <i>Вади усного мовлення</i>	14 год.

	1. Порівняйте визначення дислалії в роботах М.Є.Хватцева, О.В.Правдіної, О.А.Токаревої. Встановіть їх подібність та різницю. 2. В чому полягає вплив вроджених розщипин піднебіння на мовленнєвий розвиток дитини? 3. Чому при дизартрії важливо оцінити стан фонематичного слуху та лексико-граматичної сторони мовлення?	
Разом		86 год

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль (макс = 40 балів)														Модульний контроль (макс = 60 балів)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								60(30+30)	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
3	3	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3		

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 - 81	C	
67 -74	D	Задовільно
60 - 66	E	
1 – 59	Fx	Незадовільно

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Артикуляция звуков в графическом изображении. Учебно-демонстрационный материал. / Приложение к книге Е.В. Новиковой Логопедическая азбука. – М., 2001.
2. Бадалян Л.О. Невропатология. – К., 1988.
3. Беккер К.П., Совак М. Логопедия. – М: Медицина, 1981.
4. Логопедия. Учебное пособие для студ. дефектол. факульт. пед. вузов / под ред. Волковой Л.С., Шаховской С.Н., 3е изд. – М.: Владос, 1999.
5. Логопедия / За ред. проф. М.К.Шеремет. – К.: «Слово», 2010.
6. Малярчук А.Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовних недоліків. – К.,1997.

7. Олійник Г.А. Виправлення недоліків звуковимови й мовлення в учнів: Метод. посібник / ред. О. Давидова, 1997.
 8. Основы логопедии с практикумом по звукопроизношению / учеб. пособие под ред. Волосовец. – М.: Академия, 2000.
 9. Основы теории и практики логопедии / под ред. Р.Е. Левиной. – М., 1968.
 10. Поваляева М.А. Справочник логопеда. Р-н-Д, 2001.
 11. Понятийно-терминологический словарь логопеда / под ред. В.И. Селиверстова. – М.: Владос, 1997.
 12. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови у дітей. – К.: Рад. шк., 1983.
 13. Соботович Є.Ф. Класифікація порушень звуковимови у дітей старшого дошкільного віку // Дошкільне виховання. – 1977, №1.
 14. Соботович Є.Ф. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (в його фонетико-фонематичній ланці) дітей дошкільного віку // Дефектологія. – 2002, №3.
 15. Соботович Є.Ф. Нормативні показники та критерії оцінювання мовленнєвого розвитку (у його лексичній ланці) дітей дошкільного віку // Дефектологія. – 2003. – №2.
 16. Соботович Є.Ф. Нормативні показники та критерії оцінювання мовленнєвого розвитку (у його граматичній ланці) дітей дошкільного віку // Дефектологія. – 2003. – №2.
 17. Соботович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії. / Укл. В.В. Тищенко, Є.Ю. Линдіна. – К. «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. – 308 с.
 18. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За ред. академіка І.Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
 19. Тищенко В.В. Ієрархія фонематичних процесів в онтогенезі дитячого мовлення // Теорія та практика сучасної логопедії Випуск №4 – К.: Актуальна освіта, 2007. – С. 3-18.
 21. Трофименко Л.І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ: Програмно-методичний комплекс. – К.: Актуальна освіта, 2007. – 120 с.
 22. Филичева Т.Б., Чевелева Н.А. Логопедическая работа в специальном детском саду. – М.: Просвещение, 1987.
 23. Хрестоматія по логопедии в 2-х т., Т. 1 (Дислалия). – М., 1997.
 24. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник. / Шеремет М.К., Мартиненко І.В. – К.: КНТ, 2006.
 25. Чевелева Н.А. Приемы развития фонематического восприятия у дошкольников с нарушениями речи. // Дефектология. – 1986, №5.
 26. Чиркина Т.В. Звуковая сторона речи детей // Дошкольное воспитание. – 1981, №6.
- Додаткова:
27. Беккер К. П., Совак М. Логопедия. М. «Медицина», 1981.
 28. Бельтюков В.И. К вопросу о механизмах функциональных нарушений звукопроизношения // Спец. школа Вып. 1 (133). – М.: Просвещение, 1969.
 29. Бельтюков В.И. О сроках усвоения в произношении звуков речи слышащими детьми // Дефектология, 1983, №2.
 30. Бельтюков В.И. Пути исследования механизма развития речи // Дефектология. – 1984, №3.
 31. Богомолова А.И. Нарушение произношения у детей. – М., 1979.
 32. Винокур А. С. Подолання мовного недорозвинення у дітей молодшого шкільного віку. К., 1977.
 33. Гайдаєнко В.В., Іващенко А.В., Лисенко Г.М. Формування звуковимови у дітей дошкільного віку. – Кам'янець-Подільський, 2006.
 34. Гринченко Н. Ю., Синяева М.И. Логопедический и медицинский аспекты органической дислалии и способы ее коррекции // Дефектология, 2000, №4.
 35. Ефименкова Л. Н. Коррекция устной и письменной речи у учащихся., М., 1989.
 36. Ефименкова Л. Н. Формирование речи у дошкольников. М., 1981.
 37. Ефименкова Л. Н., Мисаренко Г. Г. Организация и методы коррекционной работы логопеда на школьном логопункте. М. 1991.

38. Жукова Н. С., Мастюкова Е. М., Филичева Т. Б. Преодоление общего недоразвития речи у дошкольников, М., 1990.
39. Зеeman М. Расстройства речи в детском возрасте. М., 1962.
40. Карелина И.Б. Устранение дислалии у дошкольников в условиях детской поликлиники.
41. Каше Г.А. Исправление недостатков речи у дошкольников. – М: Просвещение, 1972.
42. Лурия А. Р. Высшие корковые функции человека. М., 1969.
43. Лурия А. Р. Основы нейропсихологии. М.,1973.
44. Ляпидевский С. С. (ред.) Расстройства речи у детей и подростков М.«Медицина»,1969.
45. Максаков А. И. Обследование речи старших дошкольников // Дошкольное воспитание. – № 2,№3 – 1986.
46. Пінчук Ю.В., Циба Л.Л. Мовленнєві вправи для виховання у дітей правильної вимови звуків Р, Р', Л, Л'. – К: КНТ, 2007.
47. Правдина О.В. Логопедия. – М.: Просвещение, 1973.
48. Програми для 2-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Частина 2 / Мякушко О.І., Дмитрієва І.В., Компанець Н.М., Шеремет Б.Г., Якобчук Є.Л. / За ред. М.К.Шеремет – К.: Неопалима купина, 2006. – 368 с.
49. Програми для 2-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Частина 1 / Тищенко В.В., Данілавичюте Е.А., Гаврилова Н.С. / За ред. М.К. Шеремет – К.: Неопалима купина, 2006. – 360 с.
50. Програми для загальноосвітньої школи для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (підготовчий–1 класи) / Шеремет М.К., Тарасун В.В., Мякушко О.І., Дмитрієва І.В., Куненко Л.О., Шеремет Б.Г., Компанець Н.В., Гаврилова Н.С., Якобчук Є.Л., Зубатенко З.В., Каченко К.І. – К.: Початкова школа, 2005.
51. Расстройства речи у детей и подростков / под. ред. С.С. Ляпидевского. – М., 1969.
52. Рау Е.Ф., Рождественская В.И. Исправление недостатков произношения у школьников. – М.: Просвещение, 1980.
53. Рау Е.Ф., Рождественская В.И. Смещение звуков речи у детей – М.: Просвещение,1972.
54. Рау Е.Ф., Синяк В.А. Логопедия. – М., 1969.
55. Рождественская В.И., Радина Е.И. Воспитание правильной речи у детей дошкольного возраста. – М., 1968.
56. Рыбина Э.В. Подготовка дошкольников с нарушениями речи к звуковому анализу// Дефектология, 1989, №4.
57. Савченко М. А., Смирнова Л. О. Усунення вад вимови в учнів молодшого шкільного віку. К. “Радянська школа”, 1969.
58. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови у дітей.
59. Селиверстов В. И. Игры в логопедической работе с детьми М., 1987.
60. Смирнова Л. А. Приемы работы по преодолению импрессивного аграмматизма у детей // Дефектология. – №3. – 1979.
61. Соботович Е. Ф. Методические рекомендации по преодолению первичных нарушений речевого развития у учащихся подготовительного и первого классов для детей с тяжелыми нарушениями речи. – К., КУМК, 1989.
62. Соботович Е. Ф. Психофизиологическая структура речевой деятельности и ее формирование в процессе нормального онтогенеза. // Коррекционное обучение и воспитание детей с нарушениями слуха и речи. - К., 1989.
63. Соботович Е.Ф. Нарушения речевого развития у детей и пути их коррекции. – К., 1995.
64. Соботович Е.Ф. Особенности проявления и происхождения одной из форм косноязычия у детей дошкольного возраста // Дефектология. – 1971, №5.
65. Соботович Е.Ф. Психолингвистическая структура речевой деятельности и механизмы ее формирования. – К., 1997.

66. Соботович Е.Ф., Тищенко В.В., Бартенєва Л.И., Данилавичюте Э.А., Андрусина Л.Е., Трофименко Л.И. Методика виявлення речевих порушень у дітей і діагностика їх готовності к школьному обучению. - К.: Актуальна освіта, 1997.
67. Соботович Е.Ф. Концепція загальнонавчальної підготовки аномальних дітей до шкільного навчання // Дефектологія. – 1997. - №1.
68. Соботович Е.Ф. Концепція стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з вадами мовленнєвого розвитку // Дефектологія. – 2002. –№1.
69. Спирова Л. Ф. Особенности речевого развития учащихся с тяжелыми нарушениями речи. М., 1980.
70. Тищенко В.В., Данилавичюте Е.А. Українська мова // Програми для загальноосвітніх шкіл для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (2-4 клас) / За ред.М.К.Шеремет. – К.: «Неопалима купина», 2006.
71. Тищенко В.В., Рибун Ю.В. Як навчити дитину правильно розмовляти: Від народження до 5 років: Поради батькам. – К.: «Літера», 2009. – 128 с.
72. Тищенко В.В. Загальний недорозвиток мовлення: перспективи подальших досліджень // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / За ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака. – Вип. XXIII в трьох частинах, частина 2. Серія: соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський: Медобори. – 2013. – С.260-268
73. Филичева Т. Б., Чевелева Н. А. Логопедическая работа в специальном детском саду. М. “Просвещение”, 1987.
74. Филичева Т.Б., Чевелева Н.А., Чиркина Г.В. Основы логопедии. – М.:Просвещение, 1989.
75. Фомичева М.Ф. Воспитание у детей правильного произношения. – М., 1981.

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет та завдання дефектології.
2. Поняття “аномальна дитина” та особливості аномального розвитку.
3. Основні категорії аномальних дітей.
4. Основні причини аномалій у дітей.
5. Складність структури та особливості процесу аномального розвитку.
6. Характеристика ступеня та якості первинного дефекту, своєрідність вторинних відхилень.
7. Значення корекції та компенсації аномального розвитку як основної проблеми дефектології.
8. Корекційна робота у спеціальних навчальних закладах та умови її ефективності.
9. Галузі дефектології та їх завдання.
10. Діти з гіпердинамічним синдромом та дефіцитом уваги.
11. Вплив психічних особливостей розумово відсталих дітей на їхню діяльність.
12. Характеристика ідіотії.
13. Педагогічна характеристика дітей із ЗПР.
14. Характеристика астенічного стану при ЗПР.
15. Характеристика церебрастенічного стану при ЗПР.
16. Характеристика психофізичного інфантилізму при ЗПР.
17. Характеристика стану дисгармонійного розвитку при ЗПР.
18. Олігофренія. Ступені розумової відсталості.
19. Характеристика дисграфій в учнів початкових класів.
20. Причини виникнення розумової відсталості.
21. Характеристика дислексій в учнів початкових класів.
22. Характеристика розладів вищої нервової діяльності при олігофренії.
23. Дефектологія як галузь педагогічної науки.
24. Навчання та розвиток аномальних дітей.
25. Особливості розвитку психічних процесів дітей-олігофренів.

26. Основні завдання дефектології.
27. Основні принципи та методи дефектології.
28. Вплив психічних особливостей розумово відсталих дітей на їхню діяльність.
29. Допоміжні школи та їх завдання.
30. Характеристика психофізичного інфантилізму при ЗПР.
31. Поняття “затримки психічного розвитку” та її класифікація.
32. Характеристика загального недорозвитку мовлення у дітей.
33. Особливості корекційно-виховного процесу в школі інтенсивної педагогічної корекції.
34. Диференціація стану ЗПР та легкої розумової відсталості.
35. Складність структури та особливості процесу аномального розвитку.
36. Особливості розвитку психічних процесів дітей із порушенням мовленнєвого розвитку.
37. Характеристика основних категорій аномальних дітей.
38. Диференціація стану ЗПР та олігофренії.
39. Вплив психічних особливостей розумово відсталих дітей на їхню діяльність.
40. Навчання та розвиток аномальних дітей.
41. Педагогічна характеристика дітей із ЗНМ.
42. Вплив психічних особливостей розумово відсталих дітей на їхню діяльність.
43. Складність структури та особливості процесу аномального розвитку.
44. Причини затримки мовленнєвого розвитку у дітей.
45. Навчання та розвиток дітей, що заїкаються.
46. Характеристика фонетико-фонематичного недорозвитку мовлення у дітей.
47. Психолого-педагогічна характеристика дітей-логопатів.